

Asia: VN/30583/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston maaseutupoliittiseksi selonteoksi eduskunnalle

1. Yleiset huomiot

Mitä ajatuksia selontekoluonnos herättää? Huom. Ilmoita tässä, mikäli yksityishenkilönä haluat, että lausuntosi näkyy myös hankeikkunassa.

Keski-Suomen hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston maaseutupoliittisen selonteon luonnokseen. Hyvinvointialue pitää selontekoa ajankohtaisena ja tärkeänä asiakirjana, jolla on potentiaalia vahvistaa poikkihallinnollista maaseutupolitiikkaa, vastata moninaisten maaseutumaisten alueiden erityishaasteisiin sekä tukea alueiden elinvoiman uudistamista ja edistää ihmisten hyvinvointia pitkällä aikavälillä.

2. Maaseutupolitiikan suunnittelujärjestelmä

Ovatko selonteossa tunnistetut näkökohdat maaseutupolitiikan suunnittelujärjestelmään liittyen olennaiset?

Ei lausuttavaa

Puuttuuko tarkastelusta jokin näkökohta, joka tulisi lisätä?

Ei lausuttavaa

3. Maaseutualueiden tilannekuva ja muutostekijät

Ovatko selonteossa tunnistetut näkökohdat maaseutualueiden tilannekuvaan ja muutostekijöihin liittyen olennaiset?

Hyvinvointialue näkee tärkeänä, että selonteossa on tunnistettu osallisuuden ja yhteistyön merkitys sekä hyvinvointialueiden ja kuntien välillä, myös järjestöjen, yhdistysten ja muiden kansalaisyhteiskunnan toimijoiden kanssa. Järjestölähtöinen ja yhteisölähtöinen toiminta täydentää julkisia palveluja erityisesti ennaltaehkäisevässä työssä, osallisuuden tukemisessa ja vaikeammin tavoitettavien väestöryhmien parissa.

Keski-Suomen hyvinvointialue pitää tärkeänä, että maaseutupoliittisessa selontekoluonnoksessa on tunnistettu fyysisen toimintakyvyn merkitys sekä väestön liikkumattomuuden vaikutukset maaseutualueiden elinvoimaisuuteen ja tulevaisuuteen. On myönteistä, että luonnoksessa korostetaan tarvetta hakea ratkaisuja maaseutuväestön liikkumattomuuteen laaja-alaisella yhteistyöllä eri toimijoiden kanssa, esimerkiksi Keski-Suomi liikkuu –agenda on tavoitteiltaan samansuuntainen.

Puuttuuko tarkastelusta jokin näkökohta, joka tulisi lisätä ottaen huomioon selonteon tarkoitus ja tavoitteet?

Ei lausuttavaa

4. Kansallinen maaseutuvisio

Onko selonteossa kuvattu maaseutuvisio olennainen?

Keski-Suomen hyvinvointialue tunnistaa maaseutuvisiossa samansuuntaisia asioita, kuin omassa strategiassamme ja tulevaisuuskatsauksessamme on nostettu esille, erityisesti kumppanuuden ja luottamuksen.

Puuttuuko maaseutuvisiosta jokin näkökohta, joka tulisi lisätä ottaen huomioon selonteon tarkoitus ja tavoitteet?

Ei lausuttavaa

5. Poikkihallinnolliset tavoitteet ja kehittämissuosituks

Ovatko selonteossa tunnistetut poikkihallinnolliset tavoitteet (5 kpl) ja kehittämissuosituks (24 kpl) olennaiset?

Keski-Suomen hyvinvointialue pitää tärkeänä, että selonteossa on tunnistettu laaja-alaisia, eri hallinnonalat ylittäviä tavoitteita, jotka tukevat maaseutualueiden elinvoimaisuutta, yhdenvertaisia palveluja ja hyvinvointia. Nämä tavoitteet ja kehittämissuosituks tukevat myös hyvinvointialueiden perustehtävää – edistää väestön terveyttä ja hyvinvointia, kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja sekä turvata yhdenvertaiset palvelut koko väestölle, asuinpaikasta riippumatta.

Erityisesti nostamme esiin suositukset, jotka liittyvät:

- palvelujen saavutettavuuden ja monimuotoisuuden vahvistamiseen,
- liikkumattomuuden ja syrjäytymisen ehkäisyyn,
- sekä yhteistyön kehittämiseen kuntien, järjestöjen, yhteisöjen ja muiden alueellisten toimijoiden kanssa.

Näiden tavoitteiden ja suositusten toimeenpano edellyttää aitoa poikkihallinnollista ja sektorirajat ylittävää yhteistyötä, jossa hyvinvointialueet voivat toimia aktiivisina kumppaneina ja vaikuttajina.

Hyvinvointialueen näkökulmasta erityisen tärkeää on, että liikkumisen ja liikenteen ratkaisuja kehitetään alueelliset erityispiirteet huomioiden, mukaan lukien harva asutus, pitkät etäisyydet ja

väestön ikärakenteen muutokset. Kestävä ja saavutettava liikkuminen tukee sekä asukkaiden itsenäistä arkea että palvelujen järjestämistä ja saavutettavuutta.

Keski-Suomen hyvinvointialue tunnistaa yksityisteiden merkityksen osana maaseudun perusinfrastruktuuria ja asukkaiden hyvinvoinnin edellytyksiä. Hyvinvointialue kannattaa kehittämissuositusta 4 ja esittää, että jatkotyöstyössä huomioidaan myös yksityisteiden merkitys osana sosiaali- ja terveyspalvelujen saavutettavuutta sekä väestön arjen turvallisuutta.

Keski-Suomen hyvinvointialue kannattaa vahvasti myös selonteon tavoitetta ajantasaistaa digitaalista saavutettavuutta ja verkkoyhteyksiä maaseutualueilla. Erityisesti valokuituverkon rakentamisen ja nopeiden mobiiliverkkojen puute heikentää sekä julkisten että yksityisten palveluiden saavutettavuutta. Hyvinvointialue korostaa, että digitaalinen saavutettavuus on keskeinen osa palveluverkkosuunnittelua; digiyhteyksien vahvistaminen on keskeistä erityisesti etäväestäänottojen, digiterveyspalvelujen ja sosiaalipalveluiden kehittämisessä ja saatavuudessa.

Mitkä ovat näkökulmastanne tärkeimmät poikkihallinnolliset tavoitteet (1-3 kappaletta)?

Tavoite: Ajantasaistetaan digitaalista ja fyysistä saavutettavuutta

Tavoite: Lisätään ja kootaan yhteiskunnallista maaseututietoa

Voit kirjoittaa mahdolliset tarkemmat kommentit tavoitteisiin tavoitekohtaisesti:

-

Mitkä ovat näkökulmastanne tärkeimmät poikkihallinnolliset kehittämissuositukset (1-5 kappaletta)? (Merkitse kehittämissuosituksen numerot 1-24)

-

Puuttuuko poikkihallinnollisista tavoitteista tai kehittämissuosituksista jokin kansallisesti merkittävä näkökohta, joka tulisi lisätä?

Maaseutupoliittinen selontekoluonnos esittää viisi poikkihallinnollista tavoitetta ja 24 kehittämissuositusta maaseutualueiden elinvoiman vahvistamiseksi pitkällä aikavälillä. Nämä on laadittu yhteistyössä eri hallinnonalojen ja toimijoiden kanssa, mikä luo hyvän perustan monialaiselle kehittämiselle.

Keski-Suomen hyvinvointialue esittää, että selontekoluonnoksen tavoitteisiin lisättäisiin riittävät tavoitteet, suositukset ja toimet maaseutualueiden väestön fyysisen toimintakyvyn ja liikkumisen edistämiseksi. Keski-Suomessa terveyserot ovat suuria eri osissa maakuntaa, ja väestön fyysisessä toimintakyvyssä on merkittäviä eroja kaupunkien ja maaseudun välillä. Kaupunkimaisissa kunnissa lasten ja nuorten toimintakyky on parempi kuin maaseutumaisissa kunnissa.

Keski-Suomen hyvinvointialue esittää, että hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti maaseutupoliittisen selonteon tavoitteisiin nostetaan esiin hyvinvoinnin edistäminen maaseudulla sekä lisättäisiin kehittämissuosituksiksi ”Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen maaseutualueilla”.

Voit kirjoittaa mahdolliset tarkemmat kommentit kehittämissuosituksiin suosituskohtaisesti:

6. Liite: Maaseutualueiden nykytilanteen ja muutostekijöiden kuvaus

Ovatko liitteessä kuvatut maaseutualueiden nykytilanne ja muutostekijät olennaiset?

Selonteon liitteessä todetaan, että palveluverkon muutokset voivat vaikuttaa kielteisesti alueiden kehitykseen, esimerkiksi siten, että palvelujen etääntyminen voi heikentää alueiden vetovoimaa ja vaikuttaa väestönkehitykseen. Keski-Suomen hyvinvointialueella on tunnistettu tarve vastata näihin haasteisiin erityisesti harvaan asutuilla alueilla. Pidämme tärkeänä, että palveluratkaisuja kehitetään monikanavaisesti ja joustavasti – liikkuvien, digitaalisten ja paikallisten fyysisten palvelujen yhdistelmänä – jotta palvelujen saavutettavuus voidaan turvata yhdenvertaisesti eri väestöryhmille.

Keski-Suomen hyvinvointialueella on toteutettu maaseutuvaikutusten arviointia osana palveluverkkotyötä. Keski-Suomen hyvinvointialue pitää tärkeänä, että maaseutuvaikutusten arviointi kirjataan selontekoon konkreettisenä toimenpiteenä, ja että arviointimenetelmiä kehitetään edelleen erityisesti hyvinvointialueiden käyttöön.

Puuttuuko nykytilanteen ja muutostekijöiden kuvauksesta jokin kansallisesti merkittävä näkökohta, joka tulisi lisätä?

-

7. Muut täydennystarpeet

Onko selonteossa muita täydennystarpeita?

Virtanen Jarna
Keski-Suomen hyvinvointialue